

Offentliggjort d. 12. november 2011

Arvingers råderet over arven[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Arveloven gør det muligt at træffe visse bestemmelser om arvingers rådig-
hed over arven, f.eks. særeje- og båndlæggelsesbestemmelser.

I praksis ses det nogle gange, at en person (i den juridiske sprogbrug betegnet ”*arveladeren*”) føler et behov for at fastsætte bestemmelser bl.a. om, *hvordan og hvornår* arvingerne kan bruge den arv, som de til sin tid modtager efter arveladeren. Typeeksemplet er den situation, hvor den meget sparsommelige arvelader har den bestemte opfattelse, at arvingen ikke er i stand til at forvalte arven på en hensigtsmæssig måde, og hvor arvelader derfor helst ser, at arven placeres permanent på en bankkonto.

I praksis foreligger mange forskelligartede tilfælde, hvor der kan være et relevant behov for at fastsætte særlige bestemmelser om arvens forvaltning i en kortere eller længere periode. F.eks. kan nævnes tilfælde, hvor arven består af en virksomhed, og hvor ingen af arvingerne har særlige forudsætninger for at drive virksomheden, eller blot ikke er tilstrækkelig gamle til at overtage ansvaret for en virksomhed.

Arvelovens regler om adgang til at fastsætte særlige bestemmelser for arvingers dispositionsret er ens for alle arvinger og skal dække de mange forskellige situationer. Reglerne omtalt nedenfor skal ses i dette lys.

Offentliggjort d. 12. november 2011

Særejebestemmelser

En af de mest udbredte bestemmelser i testamenter er en bestemmelse om, at arven skal være *særeje* for arvingen. Der gælder ingen begrænsninger i henseende til særejets form. Der kan altså være tale om både skilsmisssæreje, kombinationssæreje og fuldstændigt særeje, og særejebestemmelser kan fastsættes både for hele arven og for dele af arven, herunder enkeltaktiver. Det kan også bestemmes, at særejet f.eks. skal ophøre efter en bestemt periode. Der er mange muligheder, og det er derfor altid en god ide at drøfte den nærmere udformning af særejebestemmelsen med en advokat, der kan skitsere de forskellige muligheder.

Det er uden betydning, om særejebestemmelsen drejer sig om tvangsarv eller friarv.

Båndlæggelsesbestemmelser

Et testamente kan endvidere indeholde bestemmelser om båndlæggelse af arven.

Båndlæggelsesbestemmelser anses i almindelighed som et vidtgående indgreb i arvingens rådighed over arven. Arveloven indeholder derfor meget udførlige regler om, *hvilke* bestemmelser, der kan fastsættes i et testamente om båndlæggelse af arv.

Der gælder endvidere forskellige bestemmelser, alt efter om der er tale om tvangsarv eller friarv. Tvangsarv udgør $\frac{1}{4}$ af arven efter loven, medens den resterende del af arv er friarv. En livsarvings tvangsarv kan endvidere begrænses til en værdi, der for 2011 er på 1.100.000 kr. Arveladerens muligheder for båndlæggelse er videst ved friarv.

Båndlæggelse kan ske, hvis arveladeren har den opfattelse, at båndlæggelse er *bedst for barnet*. Selv om det efter arveloven er en betingelse for båndlæggelse, at dette efter arveladerens opfattelse er bedst for barnet, er der ikke nogen forudgående kontrol med, om båndlæggelse nu også var nødvendigt eller rimeligt. Men det vil altid være en god ide at anføre i testamentet, hvorfor arvelader mener, at båndlæggelse er bedst for arvingen. Arveladerens begrundelse for båndlæggelsen vil nemlig kunne få betydning i forbindelse med en senere vurdering hos statsforvaltningen af, hvorvidt der er grundlag for at frigive arven.

Offentliggjort d. 12. november 2011

Båndlæggelse medfører helt grundlæggende, at arvingen ikke selv kan disponere over arven. Arvingen kan altså som udgangspunkt hverken forbruge arven eller på anden måde disponere over arven. Dog kan arvingen som udgangspunkt hæve renter og andre indtægter fra arven. Endvidere er der i arveloven fastsat særlige regler om ophør af båndlæggelsen, og om frigivelse af båndlagt arv før ophøret af båndlæggelsesperioden. F.eks. kan statsforvaltningen give tilladelse til, at der frigives midler til et bestemt angivet formål, for eksempel bolig, uddannelse, hjælp i forbindelse med sygdom eller lignende.

Det er et væsentligt led i en båndlæggelse, at arvingens kreditorer er afskåret fra at søge fyldestgørelse i den båndlagte arv. Dog kan kreditorerne søge fyldestgørelse i renter eller andre indtægter, hvis arvingen ikke har hævet disse inden 6 mdr. efter forfaldsdagen. Denne regel skal ses i lyset af, at arvingen jo netop kan disponere over tilskrevne renter m.v. En anden undtagelse drejer sig om tilfælde, hvor arvingen har påført andre et tab ved en ansvarspådragende adfærd. Her har man ikke fundet det rimeligt, at arvingen skulle kunne bevare sin arv, medens den skadelidte står med et tab.

Hvis båndlæggelsen er livsvarig, vil arven ved arvingens dødsfald til sin tid blive udbetalt til arvingens dødsbo. På dette tidspunkt vil arvingens kreditorer kunne søge fyldestgørelse i den båndlagte arv.

Båndlæggelse af tvangsarv

Båndlæggelse af tvangsarv kan kun ske, indtil barnets fyldte 25. år. På dette tidspunkt bortfalder båndlæggelsen automatisk. Der kan ikke ske båndlæggelse af en ægtefælles tvangsarv.

Tvangsarv skal som udgangspunkt båndlægges i en forvaltningsafdeling i et pengeinstitut, som Justitsministeriet har særligt godkendt til at drive virksomhed som forvaltningsafdeling.

På

adressen

<http://www.civilstyrelsen.dk/fondskontor/lovstof/forvaltningsafd.aspx> kan ses en liste over de forvaltningsafdelinger, som er godkendt til at bestyre båndlagt arv. Båndlæggel-

Offentliggjort d. 12. november 2011

sen kan i visse tilfælde og under visse betingelser også ske i andre aktiver, f.eks. ved båndlæggelse af en fast ejendom.

Båndlæggelse af friarv

Lovens udgangspunkt er, at der gælder samme regler for båndlæggelse af friarv som for tvangsarv.

Men ved friarv har arveladeren mulighed for ved testamente at fravige den almindelige ordning for båndlæggelse på flere punkter. Set med arveladerens øjne er reglerne om båndlæggelse af friarv derfor lempeligere end reglerne om båndlæggelse af tvangsarv. Arveladeren har altså friere hænder til at træffe bestemmelse om båndlæggelsesperiodens længde, om vilkårene for båndlæggelsen etc. En ægtefælles friarv kan båndlægges.

En af de væsentlige forskelle er, at friarv kan båndlægges for en periode, der fastsættes frit af arveladeren. Arveladeren kan f.eks. bestemme, at arvingens friarv skal båndlægges på livstid. Videre kan nævnes, at en arvelader kan træffe bestemmelse om, at kapitalen skal forvaltes af en ikke-godkendt forvaltningsafdeling eller af en advokat, eller at kapitalen skal forblive indestående i en virksomhed.

Arv til psykisk handicappede børn

Med arveloven fra 2008 er det som noget nyt blevet muligt at træffe bestemmelse om, hvordan tvangsarv til et psykisk handicappet barn skal fordeles ved barnets dødsfald. Der tænkes i denne forbindelse på tvangsarv til børn, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling eller lignende tilstand mangler evnen til at råde fornuftsmæssigt over sine ejendele.

Der gælder efter loven meget snævre rammer for gyldigheden af forældres bestemmelser i et testamente om disponering af arv, som det psykisk handicappede barn vil efterlade sig. Således er det et krav, at forældrene (arvelader) har indhentet en tilladelse fra Justitsministeriet til den pågældende testamentsbestemmelse, ligesom en række andre betingelser skal være opfyldt.

Offentliggjort d. 12. november 2011

Successionsrækkefølger

Der kan endelig være grund til at nævne, at der med arveloven fra 2008 blev fastsat udtrykkelige regler om oprettelse af en såkaldt successionsrækkefølge. Det betyder, at en arvelader i et testamente kan udpege flere personer, der så at sige skal arve en bestemt arv efter hinanden. F.eks. kan en arvelader bestemme, at arveladers sommerhus først skal tilfalde det ældste barn, og ved det ældste barns død, dernæst det mellemste barn, og ved det mellemste barns død da det yngste barn. En successionsrækkefølge er efter loven begrænset, således at arv ikke kan tillægges flere, ved testators død, ufødte personer efter hinanden.

Successionsrækkefølger kan kun oprettes vedrørende friarv.

Etablering af en successionsrækkefølge rejser en række forskellige spørgsmål om den praktiske og juridiske afvikling af successionen. Der er ikke i arveloven fastsat nærmere bestemmelser om disse spørgsmål. Har man overvejelser i denne retning, bør en sådan bestemmelse derfor drøftes nøje med en advokat.

— o —